



**Commentariorvm, Ac Dispvationvm In Primam Partem
Sancti Thomæ Tomvs ...**

Complectens ad viginti sex Quæstiones priores, centum & septem
Disputationes in Capita diuisas

Vázquez, Gabriel

Antverpiæ, 1621

Eadem opinio ex virtute, & efficacitate meritorum monstratur. c. 11.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80983](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-80983)

minus possit absolute non fore, & in illo priori absolute futura non sint; decretum autem beatitudinis absolute conseruandum suo tempore respiciat. Adde quod cum decernitur, aliquid dari ex meritis, vel intuitu meritorum, talis voluntas est gratitudinis, & retributionis: quis autem, stultus etiam, statuet ex gratitudine retribuere propter merita nondum absolute futura, sed sub conditione? de quo inferius cap. 11. plura dicemus: electio igitur nullo modo in mea fuit libertate, sed citra meum consensum definita.

Deinde, vt in ordine absoluto eadem libertas seruaretur, quæ erat in ordine illo sub conditione, oportebat, eandem seriem in omnibus constitui: aduersarij autem in prædicta solutione vno modo constituunt ordinem sub conditione, alio vero absolute: quare mirum non est, si in eo, qui est sub conditione, libertas inueniatur, in absoluto autem esse nequeat. In conditionali ita supponunt, si Petrus vocaretur hac, & illa vocatione per singulas occasiones vsque ad finem vitæ libere perseueraret, & libere beatitudinem consequeretur. Et quidem si aliud decretum sub conditione non addant, libertas sub conditione hoc modo recte defenditur sola præfinitione gratiæ præuenientis, & comitantis. Sed si adderent decretum electionis ad gloriam ante præfinitam libertatem sub conditione hoc pacto: si Deus decreuisset ante omnia hominem beare, & deinde præuenire hac, & illa vocatione vsque in finem, certe nullus diceret, hunc hominem liberum mansurum, quia tunc supponeretur decretum electionis ante omnem scientiam etiam conditionalem meritorum, & operum: vel ergo in ordine absoluto non supponant decretum dandi gloriam ante opera absolute futura, vt in eo libera maneat voluntas, & ita idem omnino sit ordo sub conditione, & absolute; vel, si in absoluto addunt decretum illud ante opera absolute futura, addant etiam in conditione ante opera sub conditione futura: quod si in conditionali adderetur, & in eo libertas perseuerandi tolleretur sub conditione, sit, vt in absoluto, si tale decretum ponatur, absoluta libertas impediatur.

CAPVT XI.

Eadem opinio ex virtute, & efficacia meritorum monstratur.

Altera ratio à posteriori contra priorem opinionem hoc inferre contendit, quod in electis merita nihil profus operentur ad consequendum gloriam: nam si Deus non habens rationem meritorum non ex gratitudine, sed ex sola sua gratuita liberalitate, & misericordia decreuit ab æterno Petrum tali tempore beare, etiam si ille postea merita habeat, non tamen retribuatur Deus gloriam in tempore intuitu eorum, sed gratis & ex misericordia, sicut decreuit. Imo quantum merita non inueniatur, nihilominus gloriam dabit.

Quemadmodum si Rex aliquis semel apud se decreuit eligere Petrum in consiliarium, non ex meritis ipsius, quia sit doctus, vel prudens, nec has dotes animi aspiciens, nec ex gratitudine, sed sola sua voluntate gratuita & misericordii constituit, illum eligere, licet postea cognoscat esse doctum, & prudentem, & merita habuisse: ex vita-

Vsq. in 1. part. Tomus I.

men prioris decreti eum eligere non ex meritis ipsius, sed quia ita placet. Et rursus quamuis ipsum ignarum, & stolidum esse comperiat, nihilominus ex vi prioris decreti eum eligit, aut necesse est, vt voluntatem mutet: eo quod in sua priori definitione nullum meritum respexerit, ratione cuius eum vellent eligere. Nam cum homo non respicit aliquod meritum, quando aliquid dare decernit, ratione cuius id tribuat, sed sola sua voluntate liberali & misericordii mouetur, vt beneficiat alicui, profecto gratuita sua voluntate illud dare definit, ac proinde gratis omnino, non ex gratitudine, postea donabit, nisi propositum mutet. Si ergo Deus prius apud se statuit, dare gloriam non intuitu & ratione meritorum, sequitur sola sua benignitate, vt beneficeret, non ex gratitudine, eam decreuisse: cumque decretum Dei semel positum mutari nequeat, efficitur vt ex vi illius in tempore conferat beatitudinem electis omnino gratis, non ex gratitudine, nec intuitu meritorum, quamuis ipsi plura merita habeant: imo vero etiam si plura commiserint peccata, siquidem decretum Dei omnino ex liberalitate & gratuito fuit, vt probatum est: merita igitur nihil omnino pertinent ad beatitudinem consequendam: quod est maxime absurdum contra Scripturæ testimonia adeo manifestata, & perua, vt ea in medium adducere superuacuum sit. Ac proinde verum erit id, quod Faustus citatus à nobis c. 1. dixit, iam nos non nasci iudicandos, sed iudicatos, cum merita nostra nihil omnino ad beatitudinem conferant, nec impediant peccata: quamuis hic auctor in alio sensu, & absque ratione contra August. ita loquatur, vt videbimus disp. 91. cap. 17.

Argumentum hoc male etiam torquet aduersarios, atque dum varijs modis se expedire conantur, pluribus se difficultatibus implicant. Primo respondent prius illud decretum non fuisse gratis, neque ex meritis, vnde non sequitur, beatitudinem à Deo præfinitam gratis donari. Verum nemo est, qui ignoret, voluntatem dandi aliquid, & benefaciendi, aut esse ex meritis, si non æqualibus, saltem minoribus; quo in casu donatio dicitur ob causam, vel antidotalis, & remunerationis ex gratitudine: aut voluntatem dandi non esse intuitu & ratione alicuius meriti, aut accepti; sed ex sola benignitate donantis, & tunc esse omnino gratuitam, & liberalem, seu misericordem: si ergo Deus absque respectu alicuius gratitudinis sola sua benignitate liberali & misericordii homines beare decreuisset, voluntas illa fuisset omnino liberalis, & gratuita: atque siue hoc, siue illo modo nuncupetur, si ab æterno fuisset non ratione meritorum absolute futurorum, hoc eodem modo in tempore effectum haberet, siquidem voluntas Dei non variatur, quia etiam si nulla merita essent in tempore, maneret semper idem motuum, quo Deus ab æterno decreuisset beare homines: quod quidem esset misericordia solum, & liberalitatis, manente autem motiuo alicuius affectus, manet idem affectus, exclusis quibuscunque alijs, quæ non pertinent ad motiuum: tunc autem maneret motiuum misericordiae, quod est miseria accipientis, & motiuum liberalitatis, quod est munificentia donantis.

Respondent secundo posse quidem voluntatem Dei ordine intentionis in æternitate esse absolutam à meritis, hoc est, non ratione merito-

Fast.

99
Prima aduersarij.
Responsio.

Occurritur.

Secunda aduersarij.
responsio.

100

rum : sed beatitudinem executioni mandari per merita, quæ etiam ratione defendunt Christum Dominum ab æterno fuisse prædestinatum non præiis meritis Patrum; in tempore tamen eius incarnationem executioni fuisse mandatam per merita eorum. Et in humanis id accidit: nam ordine intentionis prius decernimus consequi finem, deinde consultamus de medijs: at executio fit per media, & ipsa reuera conducunt ad finis consequutionem. Quamvis ergo Deus prius intentione decreverit dare Petro gloriam, & postea dare merita, ut eam consequatur, poterunt tamen ipsa merita in executione ad beatitudinem consequendam conferre.

Efficax argumentum contra illam

Verum huic solutioni obstat manifesta ratio: nam si Deus ab æterno decrevit omnino gratis, non ex gratitudine, sed ex sola sua liberali, & misericordii voluntate dare aliquid; certe decrevit talem donationem in tempore ex eadem voluntate liberali, & non remuneratoria executioni mandari: voluit ergo esse eam in tempore gratis, sicut ab æterno præfinita fuit. Neque enim voluntas illa fertur ad rem secundum se tantum consideratam; sed prout in tempore futura, & executioni mandanda est, quod autem decernitur, non ex voluntate gratitudinis, sed liberalitatis, aut misericordie aliquando donandum; decernitur certe donandum abque vllis meritis, quia decretum ad donationem in tempore refertur ex eodem motivo futuram, ex quo decernitur, nisi prior voluntas mutetur. Si ergo in Deo decretum illud fuit liberalitatis & misericordie, cum mutari, aut impediri non possit, non indigebit meritis, ut habeat effectum, nec opus erit, ut accedat motuum gratitudinis, ut effectum habeat: siquidem ex se efficax est, quatenus est decretum misericordie & liberalitatis, & omnis efficax voluntas ex solo suo motivo effectum habet; nisi mutetur, aut impediatur. Quod si adhuc necessaria est alia voluntas gratitudinis, quæ ratione meritum futurorum conferat vitam æternam; sequitur decretum illud prius, quod fuit ante merita præiis, non fuisse efficax ex se. Porro negare nemo potest in Deo decretum efficax ex gratitudine retribuendi vitam æternam propter merita præiis absolute, etiam si dicat, prius illud decretum ante præiis merita ex misericordia, & liberalitate præcessisse. Præterea nisi esset posterius decretum efficax ex gratitudine, ex vi prioris nemo consequeretur vitam æternam, aut illam sine meritis eodem modo consequeretur, quod est absurdum: ergo prius illud decretum ex se efficax non erat: si enim efficax esset, ex solo suo motivo, sine novo decreto effectum haberet: & ita conferretur vita æterna ex vi illius sine meritis. Cum igitur quasi suspensum maneat, donec prævideantur merita absolute futura, & accedat novum decretum efficax ex gratitudine, efficitur prius illud decretum non fuisse efficax, sed simplicis solum complacentie. Et ita in humanis evenit, ut qui prius apud se statuit craftina die Petrum eligere sibi consiliarium, vel donare aliquid non ratione meritum, quia nulum in eo futurum aut præsens consideravit, sed ex sola sua benignitate, sic etiam postea exequitur, nisi voluntatem mutet. Est autem manifestum discrimen inter media, quæ Physice operantur ad consecutionem finis, ut medicina ad sanationem; & merita, quæ sunt media moralia, ut ex

parte notavimus disp. 82. cap. 5. & in hac disp. c. 9. nam media, quæ Physice perducunt ad finem, re ipsa operantur, etiam non relata ad voluntatem. Quare licet prius fuerit voluntas sanationis abque hoc, & illo medio singulari solum cum ordine ad media consule, tamen deinde cum in executione hoc, aut illud medium applicatur ex electione, quæ est post intentionem, re ipsa medium operatur, & conducit ad finem: media autem moralia, qualia sunt merita, non operantur Physice ad consecutionem finis, sed relata solum ad voluntatem illius, qui vult dare finem, eatenus dicuntur operari, quatenus intuitu illorum talem finem ut præmium conferre decrevit; nec aliter in executione conferunt ad finem, quam relata hoc modo ad voluntatem donantis. Idcirco siquis apud se statuat, dare aliquid ex seipso & gratis, non intuens merita, hoc etiam modo in executione donabit, nisi mutet voluntatem. Quando enim eadem voluntate, qua quis dare decrevit, postea donat, eadem causa, & ratione ad donandum adducimur, qua apud se constituit, & decrevit donare. Ex quo etiam principio probabitur 3. p. q. 2. art. 11. incarnationem Christi non fuisse in tempore factam ex meritis Sanctorum, si illa fuit prius absolute, & sine meritis eorum præfinita. Quamobrem qui aliquid in tempore dat ex meritis tantum præmium, non potest non cum apud se decrevit donare, rationem meritum habere: atque semper hoc modo procedit, ut licet omnibus vel aliquibus ardentem desideret, præmium illud tamen nemini dare efficaciter velit, nisi habeat merita: imo prius prævidet tale, & tantum meritum, quale & quantum præmium requirit; quam præmium determinate dare definit. Contra vero, cum quis vult aliquem finem, quem per Physica media consecutus est, prius decernit apud se finem consequi, & consule media applicare, deinde hoc vel illud medium eligit, & licet singulare medium non impulerit voluntatem ad volendum finem, sed finis ad volendum medium; tamen re ipsa medium confert ad finis consecutionem; quia vult esse secundum realem, & Physicam operationem, nec ut motuum ad voluntatem refertur. Quocirca si Deus decreveret efficaciter prius mittere Christum, quam prævideret merita Sanctorum, cum præfinitur venturum re ipsa, & in executione: iam ad illius aduentum in executione merita Sanctorum nihil conferrent, quia si in intentione non habuissent rationem motui, in executione etiam non haberent, nisi esset nova voluntas, horum enim meritorum efficacitas alia non est, quam mouere voluntatem ad aliquid. Adde etiam, quod iuxta oppositam sententiam, quæ concedit voluntatem efficacem quandam dandi vitam æternam ante præiis merita ex liberalitate, necessario fateri debemus aliam voluntatem efficacem dandi vitam æternam ex gratitudine, nempe ex præiis meritis, tantum præmium; aut debemus dicere, mutari priorem, quæ erat ex liberalitate, in aliam ex gratitudine, quod est absurdum. Quoniam negare non possumus, Deum velle iustus dare vitam æternam ex gratitudine propter merita: ergo aut hæc est nova voluntas distincta à priori, aut prior mutata fuit: utrumque autem videtur falsum. Prius quidem superfluum, quia frustra ponitur in Deo duplex illa voluntas: posterius autem est absur-

dum, quia voluntas Dei mutari nequit. Porro autem frustra esse priorem illam voluntatem efficacem liberalitatis, & misericordiae, si nunquam effectum est habitura ex se, & ex suo tantum merito, manifestum est: sufficit ergo tribuere Deo voluntatem inefficacem circa finem, quae praecedat prauiionem meritorum.

Tertio respondent alij, Deum in primo illo signo rationis, quo decreuit dare vitam aeternam, id statuisse non ex praescientia meritorum, sed non sine illis. Hanc doctrinam colligunt ex *Calet. 3. p. 4. l. 1. ar. 3.* ubi docet, Christum fuisse praedestinatum ante prauiionem peccati, & remedium illius, sed non sine illo, hoc est, prius causalitate, non prius conuertiendi consequentia. Ex quo infertur ipse *Calet.* alioqui Christum non venturum, si peccatum non fuisset, etiam si prius causalitate fuerit praefixus. In cuius explicationem notat, aliquid posse esse prius alio causalitate, & non conuertiendi consequentia: tunc autem erit simul cum illo conuertiendi consequentia, sed prius causalitate: veluti luminosum prius est causalitate ipsa illuminatione, sed simul est consequentia, quia ex vno aliud recte colligitur, & contra. Recte enim sequitur, *Est luminosum: ergo illuminatur. & illuminatur: ergo est luminosum*: prius namque consequentia illud est, à quo non valet conuersio: sic animal est prius homine; quia recte sequitur, *Est homo, ergo est animal*; sed non reciprocatur. Virumque genus prioris, & posterioris assignauit *Aristoteles in predicamentis cap. de modis prioris*. Itaque dicunt recentiores Theologi gloriam praesentiam esse prius causalitate per modum finis, sed simul conuersione cum meritis: quia ex vno aliud recte colligitur, & contra.

Verum qua ratione *Caeterani* doctrina locum non habet in Christi praedestinatione, in praesenti etiam nullum obuiare potest. Nam illa doctrina solum est vera, quando causa, quae praefinitur, & effectus illius, aut medium mutua necessitate conueniunt. Tunc enim licet causa prius causalitate praefiniatur, tamen conuersione simul est cum effectu, & ita nunquam sine illo. At vero quoties effectus, aut medium non habet necessariam connexionem cum causa, aut fine, sed causa, aut finis sine illo potest esse, tunc cum prioritate causalitatis, est etiam prioritas conuersionis; neque effectus, aut medium cum fine conuertitur. Veluti si finis per plura media, & multis modis possit haberi, nullum illorum mediorum determinate est simul consequentia cum fine, & quodlibet est posterius causalitate. Si vero esset vnicum medium, doctrina *Caeterani* omnino quadret. Cum igitur beatitudo, quae prius causalitate praefinita est, vt aduersarij contendunt, non solum possit dari per merita, sed alia etiam via, mera scilicet voluntate Dei: efficitur, vt merita non connectantur necessario cum illa, & ita non sint simul cum ea causalitate, nec conuersione; nisi dicamus Deum ex illis dare decreuisse, aut per illa, quod idem est, vt respectu voluntatis dandi gloriam, aliquam haberent rationem per modum causae, & motiui: tunc autem prius esset eorum praescientia, quam voluntas dandi gloriam. Denique ratione superius facta optime ostenditur, cum voluntate illa absoluta dandi aliquid, quae non fuit intuitu, & ratione meritorum, nullam omnino nec necessariam, nec voluntariam

Vaquez in 1. part. Tomi I.

connexionem merita habere: quare sine illis eodem modo effectum habituram, vt supra demonstratum est.

Quod si aliquis iterum dicat, potuisse Deum ab aeterno apud se statuere ante prauiionem cooperationis arbitrij Petrum beare per merita, non determinando haec, aut illa; deinde applicate illi gratias congruas per varias occasiones, quibus libere haberet merita: sequitur ex hoc modo dicendi, esse quidem homini liberum, habere haec, aut illa merita: at vero non esse in eius libertate, non habere merita, & non consequi gloriam, quod etiam absurdum est: quia ex tali decreto nascitur necessitas antecedens, quae tollit nostram libertatem, vt superiori cap. monstratum est.

Ex dictis infertur, non minus infirmum esse responsum aliorum, qui docent, etiam si ex natura rei necessario non connectatur beatitudo cum meritis, potuisse tamen Deum alligare suam voluntatem dandi gloriam huic potius medio, quam alteri. Veluti cum quis vult ire Toletum, etiam si possit ire in curru, aut in equo, vel in lectica, potest nihilominus voluntatem suam alligare huic medio, vt non nisi in lectica velit ire. Horum igitur responsum non minus facile refutatur.

Primum, quoniam cum aliquis non vult ire Toletum nisi tali modo, nunquam prius decreuit absolute ire. Si enim decreuisset, ex vi illius decreti hoc, aut alio modo iret, nec suam voluntatem huic medio potius, quam alteri alligaret, nisi mutaret propositum ob aliquam difficultatem, vel incommoditatem, quam prius non considerarat. Quare cum absolutum decretum finis ad vnum medium postea ipse adstringeret, aliquo modo illud mutaret. Cum vero ab initio omnia bene considerauit, & in hoc, & illo medio vidit incommodum aliquod, quod suam deterrebat voluntatem à finis consequutione, prius quidem quam eodem medium inueniret, nunquam decreuit determinate, & efficaciter ire Toletum, donec tale medium occurrit, sed ante solum finem in eo simplex affectus, quo velle ire, nisi difficultates, & incommoda essent. Tunc vero cum iam idoneo medio adiuuato decreuit efficaciter ire Toletum, certe vnicum est illud medium relatum ad finem tali modo volitum, nempe sine incommoditate, & difficultate. Quocirca non mirum, si illa voluntas finis alligetur vni medio, & cum illo sit simul conuersione, & consequentia, vt nunquam sine illo sit finis futurus: at sic non potuit certe contingere Deo, qui ab aeterno bene omnia considerauit, ac proinde absolutam voluntatem dandi gloriam, quam varijs modis etiam sine meritis dare posset, non potuit postea meritis alligare. Sed quia, vt nostra opinio fert, non prius decreuit absolute dare gloriam, sed semper voluit vt premium illam proponere, & hoc modo vnicum erat medium, scilicet merita, etiam si omnibus simpliciter illam desideraret, nunquam determinate illam voluit dare, nisi habenti merita, nec tantam gloriam, nisi habenti tot, aut tanta merita. Sicque merita in consideratione Dei, qua voluit dare gloriam, fuerunt vnicum medium, ac proinde non nisi ipsi prauiis eam praefiniuit. Commoditas enim vnicuius medij redundat in ipsam rationem finis, quando ille non est absolute ratione sui bonitatis volitus, sed tali modo, & commoditate. Quae regula locum habet etiam, cum me-

*Quarta res-
ponso.*

105

*Reijcitur
priori qua-
dam ratione.*

106

Z z 3

dia

dia sunt Physica, vt explicatum est, quanto magis cum sunt moralia, qualia sunt merita, quæ alia ratione superius explicata referuntur ad voluntatem, vt ratio mouens.

Deinde Deum non posse suam voluntatem vni medio adstringere, cum sint plura media ad finem, quem ipse constituit, peculiari ratione probatur deducta ex ijs, quæ diximus disp. 82. cap. 6. quoniam nemo negabit, posse Deum suam voluntatem liberam, & indifferentem relinquere ad hoc, vel illud medium, si plura sint. Dēmus ergo, nunc ita esse, vt pluribus medijs stantibus liber & indifferens maneat Deus ad quoduis eorum: deinde, vt suam alligaret voluntatem vni medio, oportebat variationem aliquam esse, aut in ipso Deo, aut in rebus: nam vt cap. illo 6. notauimus, si res eodem modo se habent, & Deus in se eodem modo perseuerat, dicere non possumus Deum alio, & alio modo res velle, & ordinare. At in Deo esse non potest variatio, sed in se eodem modo nunc est ab æterno, quo esset, si alio modo voluisset: debebat igitur esse variatio in rebus ipsis: sed in his nulla est, si idem manet finis, & eadem plura media: aut ostendant, quæ variatio esset in rebus: superest ergo, vt semper eodem modo Deus velit, & non nisi eodem modo velle possit finem per media, nempe indifferenter ad plura media, si plura sunt, & finem prius decreuit, aut determinate per vnum, quando vnum tantum est.

Vltimo aliquis posset dicere argumento proposito, eandem rem dari posse duobus titulis, & gratuito, & oneroso, & ita vitam æternam dari nobis gratuita voluntate, qua Deus ante merita præuita illam præfinit, & ratione meritorum, quæ Deus ad illam consequendam voluit conferre. Quæ de causa Concilium Tridentinum sessione 6. cap. 16. asserit vitam æternam iustis proponendam esse, & tanquam Dei gratiam per Iesum Christum misericorditer promissam, & tanquam mercedem fideliter reddendam. Et Christus dominus gloriam sui corporis duplici titulo assequutus est, tum propter vnionem hypostaticam, cui iure debebatur: tum etiam propter merita, iuxta illud ad Philip. 2. *Propter quod & Deus exaltauit illum, &c.*

Verum neque hoc pacto satisficit nostro argumento, quia etiam si duobus titulis onerosis res eadem posset dari, sicut quidam dicunt exaltationem corporis Christo fuisse duplici illo titulo concessam; tamen titulus gratuitus, & onerosus omnino secum pugnant. Gratuitus enim ille est, qui nullum meritum in eo supponit, cui res donatur, sed fieri non potest, vt idem homo mereatur eandem rem, atque meritis eam obtineat, & sine meritis: ergo simul non potest eadem res titulo gratuito, & oneroso ipsi donari, & quidem in humanis nihil tale reperies.

Quod vero adducitur ex Conc. Trid. longe aliter intelligendum est, sicut explicauimus supra cap. 8. nimirum ideo gloriam appellari gratiam, quia merita ad illam gratis conferuntur, propter quod gloria dicitur gratia pro gratia, siue gratia in radice: non quia illa secundum se gratis donetur absque alicuius respectu, cum nunquam nisi ex meritis conferatur: & manifeste erraret, qui diceret in executione ipsa gloriam dari titulo omnino gratuito, & oneroso simul, cum reuera non nisi propter merita detur, vt passim Scriptura clamat:

& quamuis, vt notauit Fulgentius lib. illo 1. ad Monachum cap. 10. non solum vita æterna dicatur gratia, quia datur pro alia gratia, scilicet pro meritis ex gratia Christi profectis, sed quia exuberat retributio; id tamen non est intelligendum, quia gloria sine meritis detur, aut sine illis fuerit præfinita; sed quia, aut, vt nonnulli etiam recentiores putant, datur aliquid beatis ultra condignitatem meritorum, id quod nunquam sine meritis præfinitum fuit, aut quia licet gloria non excedat condignitatem meriti secundum virtutem, & potentiam; excedit tamen in eo, quod formaliter in meritis est ad hunc sensum, quia momentaneo redditur æternum, & pro paruo labore magna delectatio, & quies. Quem sensum indicare videtur Fulgentius adducens illud 2. ad Corinth. 4. *Quod momentaneum est, & leue, &c.* quæ duo examinanda nobis sunt 1. 2. q. 114. artic. 3. Nunc vero nobis sufficiat dixisse, etiam si aliquid gloriæ detur ultra condignum, illud non fuisse præfinitum sine alio, quod sine meritis conferendum erat, vt manifestum est.

Adde, quod eadem merces duobus debitis æque retribui non potest, sed vtrique simultaneam vni debito æquali. Hoc in debitis iustitiz manifestum est: vna enim solutione non potest duobus in solidum fieri satis. Eadem proportionem videtur dicendum in materia meritorum, & retributionis, vt id, quod reuera datur ratione meriti, æqualiter, & condigne non donetur, quia alio modo condigne debitum erat: & ita Christo fuisse concessam exaltationem sui corporis ratione laboris, quæ nihilominus videbatur condigne postulari ab vnione, vt alioquin Deus illam non daret, nisi pateretur: loquor autem ex vi decreti, quia in carne passibili prædestinatus est in remedium peccati: nam de alio modo, quo potuit venire, & prædestinari sermo non est. Ideo ipse Christus Luc. 24. dixit ad duos discipulos. *Nonne hoc oportuit Christum pati, & ita intrare in gloriam suam.* Quod si alioquin gloriam consequutus erat, non oportebat ipsam ita intrare, nam alio modo introiret.

Hoc modo loquitur Cyrillus in 5. Dialogo de Trinitate. *Cyrillus ante medium illius, vbi respondens Hermia interloquutori inquit: Dicam non curans, etiam si nunc minus decorum videatur, quandoquidem necessarium hominum lapsibus, & nostris peccatis erat, vnigenitum pati. Maximam gratiam habere ipse: sciat autem quod humanitatis crimina, illi, diuina gloriæ occasio fuerunt. Nam si non peccasset, neque factus esset nobis similis, neque sustinisset crucem; & si non mortuus esset, non esset assequutus, vt adoraretur à Sanctis: intelligit, etiam Angelis, de quibus antea loquutus fuerat. Sentit ergo Cyrillus, alioqui Christum non fuisse adorandum, nec illi ascendendum genu caelestium, terrestrium, & infernorum, quæ fuit corporis exaltatio, nisi pro nobis passus esset. Quod enim condigne incarnatio postularat hanc carnis exaltationem, & gloriam, non satis est, vt dicamus Deum concessuram eam Christo, etiam si non pateretur, siquidem de facto ita disposuit, vt ea careret, donec pro nobis pateretur, & post passionis meritum illam ipsi concederet. Sed quamuis verum esset, quod alius gloria daretur solo incarnationis titulo, & Deus de facto duobus titulis eam dedisset, nobis satis est, eandem gloriam dari non posse titulo gratuito, & oneroso, vt prædictum est.*

Postremo

Reijciatur al-
tera ratio
efficaci.

107

Vltimum ad
uerfariolum
effugium.

Conc. Trid.

Ad Phil. 2.

Reijciatur.

108

Titulus gra-
tuitus, &
onerosus in-
ter se pu-
gnant.

Explicatur
verba Con-
tridentini.

Postremo denique decretum illud efficax bonandi homines, antequam nostro more intelligeretur merita absolute futura à Deo praeviderentur, non potuisse ortum habere ex meritis sub conditione praeiudicis, supra ostensum est cap. 10. huius disp. Adde, quod licet dicamus fuisse merita praeiudicia sub conditione, non potuit intuitu illorum Deus ex gratitudine statuere, beare homines. Nam gratitudo, ut ibidem etiam diximus, non potest versari tanquam circa materiam, circa merita sub conditione futura: cum hoc nec stultus aliquis homo facere possit. Quis enim decernat retribuire pro ijs meritis, quae sub conditione essent, donec videat ipsa esse absolute futura? ac proinde sequitur, decretum illud fuisse misericordiae, & liberalitatis, & ita, ut supra diximus, effectum habiturum ex solo motu misericordiae, & liberalitatis, etiam si desit motuum gratitudinis.

CAPVT XII.

Respondetur testimonijs, quae probant electionem ad gloriam factam ante merita.

HActenus ex duabus partibus posterioris sententiae, quas proposuimus cap. 2. huius disp. prior solum confirmata est: posteriorem vero sequenti cap. quantum necesse fuerit, in solutione praecipuae argumenti demonstrabo. Prius tamen ad testimonia omnia paucis in hoc capite respondere oportet; sunt namque facillima, si ea, quae diximus c. 4. recte memoria teneantur. Verum antequam ad praedicta testimonia respondeamus, operae pretium erit, mentem S. Thomae, qui pro prior opinione citari solet, explicare. Si ergo verba huius articuli 4. consideremus, nullum est, quo significet S. Doctor electionem ad beatam vitam factam fuisse ante praedestinationem meritorum: solum enim habet haec verba. *Unde praedestinatio aliquorum in salutem aeternam praesupponit secundum rationem, quod Deus illorum velit salutem, ad quod pertinet electio, & dilectio*, nomine autem salutis aeternae non opus est, ut intelligamus beatitudinem alterius vitae, sed intelligere possumus iustificationem, & perseverantiam in gratia, ad quam Deus elegerit quosdam praeter alios, & ad hunc finem praeparauit singula auxilia per praedestinationem. Nam & ipse S. Tho. in hoc articulo 4. ad primum concedit electionem gratiae, & gloriae; non tamen dicit, electionem gloriae factam fuisse ante praeiudicia merita, & ante praedestinationem gratiae. Cum autem dicimus Deum elegisse ante praeiudicia merita homines ad salutem aeternam, hoc est, ad iustificationem, & perseverantiam, non est ita accipiendum, quasi praefinierit eam non praeiudicio consensu nostro: quia inde sequeretur, tolli nostram libertatem, ut contra electionem ad gloriam ante merita supra inferebamus: sed quia Deus ante merita, & cooperationem praeiudicam quosdam ita praeter alios amauerit, ut in vniuersum decreuerit dare illis omnia auxilia praeuenientia congrua, quibus salutem animae, quae est salus aeterna, consequerentur, cooperando talibus auxilijs, sicut ipse Deus sciebat. Deinde praedestinatione decreuerit sigillatim omnia talia auxilia usque ad perseverantiam, ut consequeretur finem, quem in vniuersum sibi praestituit. Ex quo non sequitur vlla necessitas antecedens, quae tollat nostram libertatem: sed solum consequens, quae libertati

non aduersatur, ut patebit ex ijs, quae dicemus disputat. 99.

Iam vero ad omnia Scripturae testimonia adducta cap. 1. respondeo primum, ea de electione gratiae ab omnibus Scripturae expositioribus explicari, nec vllum, praesertim ex Patribus, de electione ad gloriam ea intelligere. Excipio recentiores Scholasticos, qui, ut suam opinionem tueantur, de electione ad gloriam de suo cerebro ea interpretantur. Sed praeter consensum Patrum, & omnium interpretum loca ipsa Scripturae se manifeste exponunt. Nam Paulus locis omnibus citatis quid aliud commendare contendit, quam gratiam, quod ex operibus arbitrij nobis non datur: ut quid ergo de electione ad gloriam, quae non est gratia, sed gratia pro gratia, loqueretur? Hanc enim si commendare veller, non diceret gratis sine vllis operibus dari, sed nemini concedi, nisi gratia Dei legitime certauerit, & tanquam brauium omnibus proponi. De mente vero Pauli, & quomodo, cum opera excludit à iustificatione, quae Iacobus admittit, cum eo conueniat, satis superque cap. 8. dictum est.

Bene video locum illum ad Ephes. 1. *Elegit nos in ipso, ut essemus sancti*, fuisse intellectum ab August. de electione ad gloriam in lib. 1. ad Simplic. q. 2. cum tamen alibi plane de electione ad gratiam interpretetur, ut contextus ipse ostendit. Ita ipse de electione ad gratiam exponit lib. de praedest. Sanct. cap. 19. & consentit Hieronym. in eum locum. Colligunt autem aduersarij hanc electionem factam sine meritis, quia dixit Apostolus, *Ut essemus sancti*, non, *Quia futuri eramus sancti*, & certe si de electione ad gloriam loqueretur, in sententia praedicta, quam docuit Aug. recte diceretur, *Quia futuri eramus sancti ex gratia ipsius*, cum ex meritis electio facta dicatur. Sed & modis communis loquendi id demonstrat: neque enim dicimus, ideo Deus iustificat nos, aut vocat nos, quia daturus est gloriam, sed, ut det gloriam. Si autem prius decreuisset dare gloriam, recte diceremus, *Elegit nos ad gloriam, ut vocaret, & iustificaret*, non quia iusti futuri eramus. Contra vero non diceretur, vocat, & iustificat, ut gloriam tribuat, sed, quia gloriam daturus est: particula enim, *quia*, significat electionem prius factam fuisse absolute: at particula, *ut*, solum certe denotat, gloriam esse finem vocationis, & iustificationis, quem proponere sufficit ut praemium, & prius velle voluntate simplici, iuxta doctrinam superius traditam. Sed quia Paulus aperte loquitur de electione ad gratiam, recte dixit, *Ut essemus sancti*, non, *Quia futuri eramus sancti*. Quoniam gratia non datur ex meritis arbitrij, etiam futuris, sed ut merita habeamus.

Illud autem ad Roman. 9. *Ut secundum electionem propositum Dei maneret*, optime explicauit Augustinus quae illa ad Simplic. de electione praemissio examine operum, quam putat ex mente Apostoli non interuenisse, ut gratia conferretur Iacob. Exponit ergo in hunc sensum: cum nondum Iacob, & Esau aliquid boni egissent, aut mali, ut examine praemisso operum, Deus veller vnum iustificare, & alium reijcere, cum inquam nihil ita fecissent; ex vocante dictum est, quia maior seruiet minori: quae sane expositio subtilis est. Posset & de electione ad gratiam absque vlllo examine praemisso, hoc modo explicari. Cum duo illi fratres, nondum aliquid boni, & mali fecissent,